

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 07.06.2019 i Oslo tingrett.

Saksnr.: 19-027603TVI-OTIR/04

Dommer: Tingrettsdommer Frode Støle

Saken gjelder: Varemerkerett

Fjällräven AB

Advokat Henrik Felix Reimers
v/advokatfullmektig Per Thomas
Thomassen

mot

Staten v/Klagenemnda for industrielle
rettigheter

Advokat Ingvill Matre Meinich

DOM

Saken gjelder gyldigheten av vedtak fra Klagenemnda for industrielle rettigheter, hvor Fjällrävens varemerke G 1000 ble slettet for «klær, fottøy og hodeplagg». Spørsmålet er om varemerket har vært i reell bruk for denne vareklassen de siste fem årene, jf varemerkeloven § 37.

1. Sakens bakgrunn

Fjällräven AB («Fjällräven») fikk 6. juli 2000 registrert ordmerket G 1000 for følgende varer:

Klasse 24 Tekstiler og tekstilvarer, ikke opptatt i andre klasser, senge- og bordtepper.

Klasse 25 Klær, fottøy og hodeplagg.

Det italienske selskapet G. & G. S.r.l., krevde i 2017 sletting av varemerket på grunn av manglende bruk, fordi det var egnet til å forveksles med ordmerket G10, som det italienske selskapet hadde søkt registrert.

Patentstyret kom i vedtak av 18. desember 2018 til at G 1000 skulle slettes for «senge- og bordtepper» i klasse 24 og alle varer i klasse 25, på grunn av at bruksvilkåret i varemerkeloven § 37 ikke var oppfylt. Registreringen ble opprettholdt for «Tekstiler og tekstilvarer, ikke opptatt i andre klasser».

Fjällräven brakte vedtaket inn for Klagenemnda for industrielle rettigheter (KFIR), som 17. desember 2018 opprettholdt Patentstyrets vedtak. Klagesaken gjaldt bare slettingen av ordmerket G 1000 for varer i klasse 25 – klær, fottøy og hodeplagg. Slettingen for senge- og bordtepper ble akseptert.

Fjällräven reiste 18. februar 2019 søksmål for Oslo tingrett, med krav om at KFIRs vedtak kjennes ugyldig. Staten leverte 18. mars 2019 tilsvarende svar, og krevde frifinnelse. Hovedforhandling ble holdt 10. mai 2019. Saken ble gjennomført på én rettsdag, etter hovedinnleggsmodellen. Retten hørte ingen forklaringer. Det ble foretatt dokumentasjon slik det fremgår av rettsboken, og det ble fremvist jakker, bukser og hodeplagg fra Fjällräven påført varemerket G 1000.

2. Fjällrävens argumentasjon og påstand

Fjällräven har i korte trekk anført:

- Merket G 1000 har vært i bruk de siste fem årene før slettingsbegjæringen ved at det har vært påført klær, fottøy og hodeplagg.
- Bruken oppfyller kravet til reell bruk i varemerkeloven § 37.
- Terskelen for hva som anses for reell bruk er lav; en meget begrenset bruk kan være tilstrekkelig.
- G 1000-merket har vært brukt i et betydelig omfang, og det har vært brukt overfor omsetningskretsen på en måte som er reell sammenlignet med det som er vanlig for tilsvarende typer varer.
- G 1000-merket har vært brukt i samsvar med varemerkets grunnleggende funksjon, for å angi og garantere for plaggenes kommersielle opprinnelse.
- Sletting av merket er i strid med formålet bak varemerkeloven § 37, som er å begrense omfanget av registrerte varemerker som ikke brukes, og å hindre defensive registreringer.
- Vedtaket bygger på uriktig forståelse av lovens § 37.

Fjällräven la ned slik påstand:

1. Klagenemnda for industrielle rettigheters avgjørelse i sak 18/0031 kjennes ugyldig.
2. Fjällräven tilkjennes sakskostnader.

3. Statens argumentasjon og påstand

Staten har i korte trekk anført:

- KFIRs vedtak er gyldig og bygger på en riktig faktisk og rettslig vurdering.
- Det er ikke omstridt at ordmerket G 1000 har vært i faktisk bruk de siste fem årene før slettingsbegjæringen. Statens syn er at merket ikke har vært brukt i overensstemmelse med varemerkets grunnleggende funksjon, som er å garantere for identiteten til varenes opprinnelse.
- Fjällräven har ikke brukt merket G 1000 for «klær, fottøy og hodeplagg» i klasse 25 på en måte som oppfyller bruksplikten i varemerkeloven § 37.
- Merket er påført klær og fottøy, men bruken av merket og markedsføringen viser at merkets funksjon er å fortelle hvilket *stoff* varene er laget av (delproduktet), og ikke å angi den kommersielle opprinnelsen til *klærne* (sluttproduktet). Varemerkets garantifunksjon er ikke oppfylt for sluttproduktet, bare for delproduktet.

Staten la ned slik påstand:

1. Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter frifinnes
2. Fjällräven AB dekker sakens kostnader

4. Rettens vurdering

4.1 Innledning

Den omtvistede avgjørelsen fra KFIR er et lovbundet forvaltningsvedtak som kan overprøves fullt ut, og det er i varemerkesaker ikke grunn til å vise tilbakeholdenhet ved overprøvingen, jf jf. HR-2016-2239-A (Route 66) avsnitt 30.

Varemerkeloven § 37 gjennomfører varemerkedirektivet artikkel 12 nr 1, jf. artikkel 10. Bestemmelser med tilsvarende innhold finnes også i varemerkeforordningen. Rettspraksis fra EU-domstolen om direktivets og forordningens bestemmelser er relevant ved tolkningen av lovens tilsvarende bestemmelser, jf. HR-2016-1993-A (Pangea) avsnitt 41-43.

KFIRs avgjørelse går ut på sletting av ordmerket G 1000 for varekategoriene klær, fottøy og hodeplagg (klasse 25). Grunnlaget for slettingen er varemerkeloven § 37 første ledd første punktum, som lyder slik:

En registrering av et varemerke skal helt eller delvis slettes ved dom eller ved administrativ overprøving etter §§ 38 til 40 hvis merkehaveren ikke innen fem år fra den dagen da endelig avgjørelse om registrering av merket ble truffet, har tatt merket i reell bruk her i riket for de varer eller tjenester det er registrert for, eller hvis bruken har vært avbrutt i fem år i sammenheng.

Sakens hovedspørsmål er om merket G 1000 har vært i reell bruk i lovens forstand for klær, fottøy og hodeplagg.

Det er ubestridt og godt dokumentert at merket G 1000 har vært brukt i Norge i den relevante femårsperioden (juli 2012 til juli 2017) ved at det er påført jakker, bukser, hodeplagg, sekker og fottøy. Det er ubestridt at bruken av merket overstiger den (lave) kvantitative terskelen for hva som kan anses for reell bruk. Det er også ubestridt at bruken av merket både kvantitativt og kvalitativt oppfyller alle krav til *reell bruk* for tekstiler og tekstilvarer i klasse 24.

4.2 Hva innebærer lovens vilkår om «reell bruk» «for de varer» registreringen gjelder?

Etter rettens syn har KFIR tatt korrekte rettslige utgangspunkter for vurderingen i vedtakets avsnitt 14-15:

- 14 Reell bruk forutsetter at merket har vært brukt i overensstemmelse med varemerkets grunnleggende funksjon, som er å garantere for identiteten til varene og tjenestenes

opprinnelse, jf. C-40/01, MINIMAX, avsnitt 43. Videre må det ha blitt brukt for å skape eller bevare en markedsandel for de produkter eller tjenester det er snakk om, og ikke bare for å reservere rettighetene til et varemerke, jf. EU-domstolens avgjørelser i sakene C-40/01, MINIMAX, C- 259/02, LA MER TECHNOLOGY og C-416/04 P, VITAFRUIT.

- 15 Varemerket må være brukt overfor omsetningskretsen på en måte som er reell sammenlignet med det som er vanlig for tilsvarende typer varer og tjenester. Klagenemnda vil presisere at bruksplikten praktiseres relativt lempelig av EU-domstolen, og at det ikke er noe krav om at bruken må være i omfattende kommersiell skala, jf. EU-domstolens avgjørelse i sak C-40/01, MINIMAX. Bruken må likevel være tilstrekkelig til å vise at registreringshaver har reelle kommersielle interesser i merket for de aktuelle varene og/eller tjenestene, og dermed et rimelig krav på å få opprettholde varemerkeretten, vurdert opp mot tredjepersoners interesse i å ta merket i bruk.

Klagenemnda har videre i avsnitt 18 pekt på at det skal gjøres en helhetlig vurdering. Disse utgangspunktene er det langt på vei enighet mellom partene om, og de kommer ikke på spissen. Bruken av G 1000 er ikke symbolsk, den er ikke bare gjort for å reservere rettighetene til merket, noe klagenemnda peker på i avsnitt 19. Etter rettens syn er det også ganske klart at G 1000-merket har blitt brukt for å skape eller bevare en markedsandel for de varene – jakker, sko, bukser, luer og sekker – som merket er påført. Og som nevnt er det enighet om at bruken overstiger de beskjedne kvantitative kravene som ligger i «reell bruk».

Det sentrale spørsmålet er hva som ligger i forutsetningen om at merket må være brukt for å garantere for identiteten til varenes opprinnelse. For dette spørsmålet finner retten veiledning i EU-domstolens dom av 8. juni 2017 i sak C-689/15 (Gözze). Her fremgår det i avsnitt 42 at bruken av et varemerke kan ha forskjellige funksjoner. Det kan garantere for varens kvalitet, det kan brukes for kommunikasjons-, investerings- eller reklamefunksjoner, eller det kan brukes for å garantere varens opprinnelse. Hvis merket ikke er brukt for å garantere opprinnelsen – varemerkets vesentligste funksjon – kan det slettes, selv om det har vært brukt for andre formål, for eksempel for å angi kvalitet. Det samme følger av domstolens dom T-660/11 TEFLON, avsnitt 86. Her står det at funksjonen som opprinnelsesgaranti er «den eneste funktion, der er relevant for efterprøvelsen af den reelle brug».

Reell bruk i lovens forstand *krever* altså at varemerket er brukt for å garantere kommersiell opprinnelse.

Det følger av de påfølgende avsnittene frem til og med avsnitt 51 i Gözze-avgjørelsen at «reell bruk» foreligger hvis et merke som primært angir kvalitet, også samtidig garanterer overfor forbrukerne at varene som er merket med varemerket kommer fra én bestemt virksomhet, som kontrollerer fremstillingen av varene og som kan tillegges ansvaret for varenes kvalitet.

Kravet om reell bruk gjelder «for de varer og tjenester» det er registrert for. Fjällräven har registrert G 1000 både for klær, hodeplagg og fottøy og for tekstiler. Det vil si at merket ble registrert både for sluttprodukter og for materialet som sluttproduktene er laget av (en bestanddel). For å oppfylle bruksplikten etter varemerkeloven § 37, må merket for hver av varekategoriene – både for sluttproduktene og for materialet – brukes med henblikk på å garantere den kommersielle opprinnelsen til varen.

4.3 Er det slik at G 1000-merket garanterer at et plagg eller en sko kommer fra én bestemt virksomhet?

Det har blitt grundig dokumentert for retten, med bilder, kopier av reklamemateriell og fremvisning av Fjällräven-plagg, at G 1000-merket påføres jakker, bukser, hodeplagg, ryggsekker og fottøy. Dette er *bruk* av varemerket etter varemerkeloven § 4 andre ledd, og denne nokså omfattende bruken taler for at merket er tatt i reell bruk for disse varene, som KFIR også peker på i avsnitt 21 i den omtvistede avgjørelsen.

Ved vurderingen av om bruksplikten etter varemerkeloven § 37 er oppfylt, er det imidlertid ikke nok å konstatere bruk av varemerket, jf over. Spørsmålet er om det er brukt med henblikk på å garantere opprinnelsen til produktet. I denne forbindelse må det gjøres en helhetlig vurdering av bruken, og det må tas hensyn til karakteren av de varene det gjelder.

Retten er enig med KFIR i at reklamematerialet som er dokumentert viser at G 1000 primært angir en bestemt stoffkvalitet. Det samme gjelder etikettene på plaggene fra Fjällräven, som omtaler produktet slik:

Hardwearing and versatile

G-1000 is *Fjällräven's* own hardwearing and versatile fabric. Its tight weave of 65 % polyester and 35 % cotton is waxed with *Greenland Wax**. This combination makes G-1000 extremely durable, very well ventilated and also wind and water resistant. G-1000 is also mosquito proof (with the exception of G-1000 *Lite* and G-1000 *Air*) and provides an almost 100 % protection against the sun's ultraviolet rays (UVA and UVB). Perfect for when you want to discover the great outdoors, without limitations.

There are five versions of G-1000 – all of them share the benefits of the original fabric, but each has its own specific properties. The *Eco* versions and G-1000 *Air* are made from recycled polyester and organic cotton.

**G-1000 Air comes unwaxed for the best possible airflow.*

Under denne generelle omtalen av G 1000-materialet, er det en presis beskrivelse av de fem variantene, med en markering av hvilken av de fem som er brukt i produktet som etiketten sitter på:

- **G-1000 Original / G-1000 Eco** The durable original
- **G-1000 Silent / G-1000 Silent Eco** Soft and quiet
- **G-1000 Light / G-1000 Light Eco** Lightweight and cool
- **G-1000 Heavy Duty / Heavy Duty Eco** An even stronger fabric

- **G-1000 Air** Light and extra airy

G-1000 omtales på lignende måte, og i større detalj, i fremlagt reklamemateriell. I fremlagt utskrift fra Fjällrävens nettsider er G 1000 omtalt som Fjällrävens «hjørnesteinsmateriale».

Merket G 1000 forekommer på Fjällrävens jakker, bukser, luer og sekker, i kombinasjon med andre merker. Alle Fjällräven-klær og sekker som ble vist frem er også merket med Fjällräven-logoen (en stilisert rev), typisk både ved en karakteristisk påsydd skinnlapp og ved at logoen er påført knapper i metall. Ordmerket FJÄLLRÄVEN brukes i etiketter.

KFIR og Patentstyret har bygget på at Fjällräven-logoen og ordmerket FJÄLLRÄVEN angir sluttproduktene (jakkene, buksene osv) kommersielle opprinnelse, mens G 1000-merket brukes for å indikere hvilket stoff (delproduktet) varene er tilvirket av. KFIR peker også på at forbrukere er vant til at klær, sko og hodeplagg, særlig til fritids- og sportsbruk, også bærer merker som angir typen eller egenskaper ved stoffet som varene er tilvirket av. Retten er enig i disse vurderingene.

Det er etter rettens syn klart at det som primært kommuniseres når merket G 1000 påføres et plagg, er at plagget er laget av et stoff som har nærmere bestemte positive egenskaper til friluftsbruk. Det sier noe om egenskapene og kvaliteten til tekstilen, og dermed også – indirekte – noe om egenskapene og kvaliteten til plagget (sluttproduktet).

At merket primært garanterer en bestemt kvalitet, er imidlertid ikke til hinder for at varemerket *også* kan kommunisere kommersiell opprinnelse for varen, jf konklusjonen i Gözze-avgjørelsen referert over. Det foreligger da reell bruk i lovens forstand. Forutsetningen er at varemerket samtidig som det sier noe om kvalitet, «likeledes og samtidig over for forbrukerne garanterer, at disse varer hidrører fra én bestemt virksomhet, der kontrollerer fremstillingen af de nævnte varer, og som kan tillægges ansvaret for deres kvalitet» (Gözze avsnitt 51).

Fjällräven har anført at G 1000-merket også har denne funksjonen, og viser til at en forbruker som spør om en G 1000-jakke alltid får en jakke fra Fjällräven. Dette er en annen situasjon enn der forbrukeren spør etter en Gore Tex-jakke: da kan man få en jakke fra Norrøna, Bergans, Arcteryx eller en rekke andre produsenter av friluftsklær.

Retten er enig med Fjällräven i at dette er en relevant forskjell, som også i prinsippet kan skille saken her fra faktum i TEFLON-avgjørelsen. Innehaveren av TEFLON-merket leverte en bestanddel som ble brukt i *tredjemanns* produksjon av ferdigvarer (stekepanner og en rekke andre produkter). Hvis det var slik at alle stekepanner med TEFLON-belegg var laget av innehaveren av varemerket TEFLON, kan det tenkes at utfallet av TEFLON-saken ville blitt et annet.

Etter bevisførselen i saken er det imidlertid ikke grunn til å gå nærmere inn på dette. Det er riktignok slik at alle jakker og bukser laget av og merket med G 1000 er fra Fjällräven. Det følger imidlertid av den dokumentasjonen som Fjällräven har lagt frem, at G 1000-materialet ikke bare brukes i produkter fra Fjällräven. Det brukes også i fottøy fra Hanwag. Det er dokumentert en rekke bilder av fjellstøvler og tursko merket med G 1000 og varemerket Hanwag. Det fremgår i en pressemelding fra Fenix Outdoor Norge som også var fremlagt for Patentstyret og KFIR, at «G-1000 ® Heavy Duty hybrid fabric» er brukt i vinterstøvelen Hanwag Sirkka High Lady GTX. Her omtales det slik:

Ny vinterstøvel – i en stilig design for daglig- og turbruk. Overdel i en kombinasjon av vokset lær og Fjellreven's G-1000 stoff, med Gore-Tex, membran, gjør at den tåler vind og vann og har god slitestyrke.

Fjällräven opplyste under hovedforhandlingen at Hanwag og Fjällräven tilhører samme konsern, og hevdet at varer fra Hanwag og varer fra Fjällräven derfor har samme kommersielle opprinnelse. Det er sparsomt med bevis for eierforholdene, men etter rettens syn kan det uansett ikke være tale om samme kommersielle opprinnelse slik dette uttrykket er brukt i rettspraksis om varemerkedirektivet og varemerkeforordningen.

Det fremgår i pressemeldingen at Fenix Outdoor Norge AS er en del av konsernet Fenix Outdoor AB, som har hovedsete i Sverige og som er et «globalt selskap med fokus på produkter til natur og friluftsliv». Under denne omtalen er det trykket varemerker for Fjällräven, Brunton, Hanwag og Primus. Det ble opplyst under hovedforhandlingen at Fenix Outdoor-konsernet eier alle disse virksomhetene og varemerkene. Selv om detaljene rundt eierstrukturer ikke er opplyst for retten, er det sannsynliggjort at samme eiere står bak Fjällräven og Hanwag.

Fjällräven og Hanwag presenteres imidlertid overfor forbrukerne som helt separate produsenter. Det er ingenting i det fremlagte materialet fra Fjällrävens nettsider, pressemeldinger eller lignende, som forteller at Fjällräven og Hanwag er det samme. Fjällräven er en tradisjonsrik svensk produsent av friluftsklær og sekker, og presenterer seg som det – blant annet ved svenske flagg. Det er ikke fremlagt utskrifter fra Hanwags nettsider, men i den fremlagte pressemeldingen er det vist til nettsiden www.hanwag.com. Et oppslag på denne siden viser at Hanwag presenteres som en tradisjonsrik tysk produsent av fottøy, som har laget høykvalitets fottøy for fjell- og turbruk i Bayern og andre steder i Europa siden 1921.

Pressemeldingen med reklame for Hanwag Sirkka Lady High GTX, presenterer materialbruken i overdelen ved å si at man har brukt «Fjellreven's G-1000 stoff». Dette kommuniserer overfor forbrukeren at stoffet – materialet – kommer fra Fjällräven, som står for fremstillingen av stoffet og kan tillegges ansvaret for kvaliteten. Det kommuniserer imidlertid ikke at støvelen kommer fra Fjällräven, og at Fjällräven står for fremstillingen og kan holdes ansvarlig for kvaliteten på støvelen.

Når G 1000-merket brukes på skotøy som ikke kommer fra Fjällräven, innebærer det etter rettens vurdering at merket ikke samtidig kan garantere overfor forbrukerne at alle klær, fottøy og hodeplagg i klasse 25 som er merket med G 1000 kommer fra Fjällräven. Satt på spissen er det ingenting som garanterer for forbrukeren at det ikke kommer en jakke i G 1000-materiale fra Bergans neste år.

Det er mulig at G 1000 er brukt i Hanwag-sko fordi Hanwag har samme eier som Fjällräven og fordi selskapet ikke leverer produkter som direkte konkurrerer med Fjällräven-produkter – og at det er utenkelig for Fjällräven å lisensiere G 1000 til konkurrerende produsenter av jakker og bukser. Dette kan imidlertid ikke være avgjørende for den rettslige vurderingen av bruken av varemerket. Det brukes primært for å opplyse om kvaliteten og egenskapene ved stoffet, og når det brukes på Fjällräven-produkter brukes det alltid sammen med andre varemerker som garanterer for varens opprinnelse. Og det er ikke egnet til samtidig å garantere at sluttproduktet kommer fra Fjällräven, fordi det også brukes på produkter fra andre selskaper som utad, overfor forbrukerne, ikke har noe med Fjällräven å gjøre.

4.4 Kan bransjepraksis, formålsbetraktninger eller interesseavveining lede til et annet resultat?

Fjällräven dokumenterte under hovedforhandlingen en rekke eksempler på at varemerker for materialer/stoffer som brukes i klær, er registrert i vareklasse 25 i tillegg til klasse 24. Altså er de registrert både for klærne og for tekstilet. Dette kan etter rettens syn ikke tillegges noen vekt ved vurderingen av om bruksplikten er oppfylt, fordi det ikke er krav om noen dokumentasjon av bruk i de ulike vareklassene for å få registrert varemerket, og fordi spørsmålet om sletting ikke kommer opp før noen begjærer sletting på grunn av at det har oppstått en konflikt med et nytt varemerke som søkes registrert.

Formålet med slettingsregelen i varemerkeloven § 37 er å hindre at varemerker som ikke brukes blokkerer for nye merker, og å hindre rene defensive registreringer. Retten er enig med Fjällräven i at formålet ikke i sterk grad taler for sletting. Det er klart at varemerket faktisk brukes, også for varegruppene det er slettet for. Det brukes primært for å angi kvalitet og ikke for å garantere opprinnelse, men likevel er det snakk om en bruk som er kommersielt begrunnet i et ønske om å skape eller beholde omsetning av klærne. Mye taler for at en ren interesseavveining mellom interessene til Fjällräven i å beholde registreringen i klasse 25, og interessene til andre klesprodusenter i å registrere lignende varemerker for klær mv, kan falle ut i Fjällrävens favør. Interesseavveiningssynspunktet vil særlig ha betydning hvor det kan være tvil om bruken overstiger *terskelen* for reell bruk. Det kommer mer i bakgrunnen i denne saken, når retten har kommet til at reell bruk ikke foreligger fordi varemerket ikke er brukt – for sluttproduktene – for å garantere for varens

opprinnelse. Det er etter rettspraksis en grunnforutsetning for opprettholdelse av et varemerke som er begjært slettet.

4.5 Konklusjon

Retten har kommet til at sletting av varemerket G 1000 for klær, fottøy og hodeplagg i klasse 25 er i samsvar med varemerkeloven § 37. Retten er enig med KFIR i at varemerket ikke brukes for å garantere varenes kommersielle opprinnelse, og at dette er en forutsetning for at bruksplikten i § 37 kan anses oppfylt. Retten har lagt vekt på en faktisk omstendighet som KFIR ikke har tatt opp, nemlig at G 1000 har vært brukt på fottøy som har en annen kommersiell opprinnelse enn Fjällrävens klær og sekker. I den grad KFIR for så vidt har basert seg på en uriktig faktisk forutsetning – at G 1000 bare brukes på produkter med samme opprinnelse – har faktafeilen ikke hatt betydning for resultatet i KFIRs vurdering.

Klagenemndas vedtak er gyldig.

4.6 Sakskostnader

Staten har vunnet saken fullt ut, og har krav på erstatning for sine sakskostnader etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd. Retten kan ikke se at tungtveiende grunner gjør det rimelig å gjøre unntak fra sakskostnadsansvaret etter bestemmelsens tredje ledd.

Advokat Matre Meinich har krevd dekket kroner 79 750, som i sin helhet er salær. Fjällräven har ikke hatt innvendinger til sakskostnadsoppgaven, og den kan legges til grunn.

* * *

DOMSSLUTNING

1. Staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter frifinnes.
2. Fjällräven AB dømmes til å betale 79 750 – syttinitusensjuhundreogfemti – kroner i sakskostnader til staten v/Klagenemnda for industrielle rettigheter innen 2 – to – uker fra dommen er forkynt.

Retten hevet

Frode Støle

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 125 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 125 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.